

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะกล่าวโดยสรุปเกี่ยวกับ วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาโครงสร้างการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สายสามัญ สังกัดกองการมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 10
2. เพื่อศึกษาภาระกิจ และการปฏิบัติงานกิจการนักเรียนที่เป็นจริง ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สายสามัญศึกษา สังกัดกองการมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 10
3. เพื่อศึกษามัธยมศึกษาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สายสามัญ สังกัดกองการมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 10

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน และกลุ่มครู-อาจารย์ ผู้ปฏิบัติงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 10 การสุ่มตัวอย่างประชากรใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่ง เป็นพวกหรือชั้น (Stratified Random Sampling) แล้วจึงใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ดำเนินเป็นขั้นตอนดังนี้

1.1 ทำการแบ่งโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งหมดในเขตการศึกษา 10 ออกเป็นกลุ่มโรงเรียนที่มีผู้บริหารดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ และครูใหญ่ แล้วจึงสุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาดังกล่าว ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) มาเป็นจำนวนร้อยละ 50 ของโรงเรียนทั้งหมด ได้จำนวน 12, 28 และ 40 โรงเรียน ตามลำดับ รวมจำนวนโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ 80 โรงเรียน

1.2 จากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างดังกล่าว ได้แบ่งบุคลากรออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มผู้บริหาร และครู-อาจารย์ กลุ่มผู้บริหารทุกโรงเรียนที่สุ่มได้นำมาเป็นประชากรทุกคนรวม 80 คน สำหรับกลุ่มครู-อาจารย์ในโรงเรียนได้สุ่มตัวอย่างอย่างง่ายโดยโรงเรียนที่ผู้บริหารดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการ สุ่มมาโรงเรียนละ 4 คน โรงเรียนที่ผู้บริหารดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่สุ่มมาโรงเรียนละ 2 คน โรงเรียนที่ผู้บริหารดำรงตำแหน่งครูใหญ่สุ่มมาโรงเรียนละ 1 คน รวมกลุ่มครู-อาจารย์ที่ใช้เป็นประชากรจำนวน 144 คน รวมตัวอย่างประชากรทั้งสิ้นจำนวน 224 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สายสามัญ สังกัดกองการมัธยมศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยอาศัยแนวการสร้างแบบสอบถามจากตำรา เอกสาร และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องแล้วส่งให้อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขก่อนนำไปใช้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล 2 วิธี ตามความเหมาะสมและความสะดวกของโรงเรียนที่ไปเก็บข้อมูลดังนี้คือ

3.1 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปส่งแก่ผู้ตอบแบบสอบถามและขอรับคืนด้วยตนเองบางส่วน

3.2 ส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์และขอรับคืนทางไปรษณีย์

ปรากฏว่าได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์คืนกลับมาจำนวน 200 ฉบับ จากจำนวนที่ส่งไป 224 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 89.28

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องคำนวณช่วยในการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ผู้บริหารโรงเรียนส่วนมากเป็นชายมากกว่าหญิง ส่วนใหญ่มีอายุ 31-40 ปี และครู-อาจารย์ผู้ปฏิบัติงานกิจการนักเรียนเป็นชายมากกว่าหญิง ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 21 - 30 ปี
2. ทั้งผู้บริหาร และครู-อาจารย์ผู้ปฏิบัติงานกิจการนักเรียน ส่วนใหญ่มีวุฒิปริญญาตรี

ตอนที่ 2 การบริหารและการปฏิบัติงานกิจการนักเรียน

ผลจากการวิจัยการบริหารและการปฏิบัติงานกิจการนักเรียนทั้ง 8 ด้านพบว่า

1. ด้านการรับและการแบ่งกลุ่มนักเรียน โดยส่วนรวมผู้บริหารและครู-อาจารย์ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า โรงเรียนได้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
2. ด้านการปฐมนิเทศนักเรียน โดยส่วนรวมผู้บริหารและครู-อาจารย์มีความเห็นสอดคล้องกันว่า โรงเรียนได้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ยกเว้นในคำถามข้อที่ 18 ทั้งผู้บริหารและครู-อาจารย์มีความเห็นสอดคล้องกันว่า โรงเรียนได้ประเมินผลการปฐมนิเทศ แล้วนำผลมาปรับปรุงการดำเนินงานครั้งต่อไปอยู่ในระดับน้อย
3. การรักษาระเบียบวินัยของโรงเรียน โดยส่วนรวมผู้บริหารและครู-อาจารย์ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า โรงเรียนได้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
4. ด้านการทำทะเบียนและการรายงานเกี่ยวกับตัวนักเรียน โดยส่วนรวมผู้บริหารและครู-อาจารย์มีความเห็นสอดคล้องกันว่า โรงเรียนได้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

มีบางเรื่องที่ผู้บริหารและครู-อาจารย์มีความเห็นสอดคล้องกันว่า มีปัญหาหรือการปฏิบัติน้อย ซึ่งได้แก่ คำถามข้อที่ 37 เรื่องผู้ปกครองได้รับแจ้งให้ทราบถึงความเจริญเติบโตด้าน สุขภาพและพัฒนาการของนักเรียน ส่วนคำถามข้อที่ 34 ผู้บริหารและครู-อาจารย์มีความ เห็นขัดแย้งกัน โดยผู้บริหารมีความเห็นว่า ผู้ปกครองและนักเรียนสนใจและเอาใจใส่ใน ญุทกรายงานมาก แต่ครู-อาจารย์เห็นว่า ผู้ปกครองและนักเรียนให้ความสนใจและเอา ใจใสน้อย

5. ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน โดยส่วนร่วมผู้บริหารและครู-อาจารย์มีความ เห็นสอดคล้องกันว่า โรงเรียนได้มีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มาก

6. การบริการเกี่ยวกับสุขภาพและอนามัยของนักเรียน โดยส่วนร่วมผู้บริหาร และครู-อาจารย์มีความเห็นสอดคล้องกันว่า โรงเรียนได้มีการปฏิบัติน้อย แต่เรื่องที่ ผู้บริหารเห็นว่า โรงเรียนได้มีการปฏิบัติมาก ส่วนครู-อาจารย์เห็นว่าโรงเรียนได้มีการ ปฏิบัติน้อย ได้แก่ คำถามข้อที่ 53, 55 และ 56 สำหรับเรื่องที่ผู้บริหารและครู-อาจารย์ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า โรงเรียนได้ มีการปฏิบัติมากได้แก่ คำถามข้อที่ 54

7. ด้านการจัดและบริการแนะแนว โดยส่วนร่วมผู้บริหารและครู-อาจารย์มี ความเห็นขัดแย้งกัน โดยผู้บริหารเห็นว่า โรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แต่ครู- อาจารย์เห็นว่าโรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ส่วนเรื่องที่ยุทคอบแบบสอบถามทั้ง 2 กลุ่ม มีความเห็นสอดคล้องกันว่า โรงเรียนได้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ คำถาม ข้อที่ 59

8. ด้านการให้ทุนการศึกษา โดยส่วนร่วมผู้บริหารและครู-อาจารย์มีความเห็น ขัดแย้งกัน โดยผู้บริหารเห็นว่า โรงเรียนได้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แต่ครู-อาจารย์ เห็นว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ส่วนงานที่ทั้ง 2 กลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันว่า โรงเรียนได้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ คำถามข้อที่ 69

ตอนที่ 3 โครงสร้างการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาใน
เขตการศึกษา 10

3.1 โรงเรียนมีตำแหน่งผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการมากที่สุด มีผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายธุรการมากเป็นอันดับ 2 ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายปกครองเป็นอันดับ 3 ที่น้อยที่สุดคือ ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายบริการหรือกิจกรรมนักเรียน

3.2 การมอบหมายงานกิจการนักเรียนให้คนอื่นปฏิบัติ พบว่า ผู้บริหารมอบให้ผู้ช่วยฝ่ายปกครองมากที่สุด มอบให้ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการเป็นอันดับที่ 2 มอบให้ผู้ช่วยฝ่ายธุรการเป็นอันดับที่ 3 มอบให้ผู้ช่วยฝ่ายบริการหรือกิจกรรมนักเรียนมากเป็นอันดับที่ 4 และมอบให้ครู-อาจารย์ที่ไว้วางใจเป็นอันดับสุดท้าย

3.3 งานกิจการนักเรียนที่โรงเรียนได้ปฏิบัติ โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติงานกิจการนักเรียนทั้ง 8 ด้านคือ การรับและการแบ่งกลุ่มนักเรียน การปฐมนิเทศนักเรียน การทำทะเบียนและตารางงานเกี่ยวกับตัวนักเรียน การรักษาระเบียบวินัยของโรงเรียน และการจัดกิจกรรมนักเรียน เป็นงานที่ทุกโรงเรียนได้ปฏิบัติ ส่วนงานการบริการสุขภาพ และอนามัยนักเรียน การจัดและบริหารแนะแนวและงานการจัดให้ทุนการศึกษามีการปฏิบัติไม่ครบทุกโรงเรียน นอกจากงานทั้ง 8 ด้านนี้มีบางโรงเรียนได้ปฏิบัติงานการจัดสหกรณ์ในโรงเรียนเพิ่มอีกมีจำนวนเพียง 2 โรงเรียนเท่านั้น

3.4 เกี่ยวกับการแต่งตั้งคณะกรรมการชั้นรับผิดชอบงานกิจการนักเรียน ปรากฏว่า ส่วนมากมีการแต่งตั้งคณะกรรมการชั้นรับผิดชอบ ส่วนใหญ่ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธาน ผู้ช่วยผู้บริหารทุกฝ่าย และครู-อาจารย์ผู้ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องรวมเป็นกรรมการ

3.5 จากการศึกษาถึงการกำหนดนโยบายการบริหารกิจการนักเรียน ปรากฏว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการกำหนดนโยบายการบริหารกิจการนักเรียนไว้

3.7 จากการศึกษาถึงการได้รับการติดต่อประสานงานจากฝ่ายอื่นของฝ่ายกิจการนักเรียน ปรากฏว่าได้รับการติดต่อจากฝ่ายอื่น ๆ อยู่ในระดั้มาก

ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สายสามัญ ในเขตการศึกษา 10

จากแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open ended) ที่ให้ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งฝ่ายบริหารและครู-อาจารย์ตอบ พบปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวกับงานกิจการนักเรียนในด้านต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

เกี่ยวกับการรับและการแบ่งกลุ่มนักเรียน มีปัญหานักเรียนมาสมัครเข้าเรียนน้อย ไม่ครบชั้น การจัดโปรแกรมการเรียน บางโปรแกรมมีนักเรียนเลือกมากเกินไป บางโปรแกรมเลือกน้อยเกินไป นักเรียนไม่ค่อยเข้าใจการเลือกวิชาเรียน การจัดโปรแกรมการเรียนยังเป็นแบบบังคับเลือก เกี่ยวกับการจัดปฐมนิเทศนักเรียนมีปัญหาคือผู้ปกครองมาร่วมและแสดงความคิดเห็นน้อย โรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความสามารถชี้แจงให้นักเรียนได้เข้าใจในสิ่งต่าง ๆ และอีกปัญหาหนึ่งคือ ขาดแคลนสถานที่ที่สะดวก ปัญหาเกี่ยวกับการรักษาระเบียบวินัยของโรงเรียน ครู-อาจารย์ในโรงเรียนไม่ให้ความร่วมมือ ผู้ปกครองให้ความสนใจและร่วมมือน้อย สิ่งแวดล้อมไม่ที่มีส่วนทำให้นักเรียนทำผิดวินัยมาก นักเรียนไม่ยอมรับระเบียบวินัยของโรงเรียน ปัญหาเกี่ยวกับการทำทะเบียนและการรายงานเกี่ยวกับตัวนักเรียน เช่น ขาดบุคลากร หลักฐานเดิมของนักเรียนมีการบันทึกไว้ผิด ๆ และผู้ปกครองไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการแก้ไข อีกปัญหาหนึ่งคือ ครู-อาจารย์ที่ไม่เกี่ยวข้องไม่คอยให้ความร่วมมือ ปัญหาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักเรียน เช่น ขาดงบประมาณสนับสนุน ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับหน้าที่ นักเรียนไม่ค่อยให้ความร่วมมือ โรงเรียนไม่มีแผนการจัดกิจกรรม ปัญหาเกี่ยวกับการบริการด้านสุขภาพและอนามัย ขาดบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะ ขาดงบประมาณสนับสนุน โรงเรียนตั้งอยู่ห่างไกลจากแหล่งบริการ เช่น โรงพยาบาล หองพยาบาลของ

โรงเรียนไม่มีพร้อมในสิ่งต่าง ๆ ปัญหาเกี่ยวกับการจัดและบริการแนะแนว เช่น ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะ นักเรียนไม่กล้ามาใช้บริการแนะแนว ขาดงบประมาณ ขาดห้องที่เป็นสัดส่วนเหมาะสมแก่ การบริการแนะแนว ปัญหาเกี่ยวกับการให้ทุนการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก แหล่งเงินทุนไม่ค่อยพิจารณา เศรษฐกิจของท้องถิ่นไม่มีผลต่อการจัดหาทุน ขาดบุคลากรที่มีความสามารถในการดำเนินการจัดหาทุน

อภิปรายผลและขอเสนอแนะ

จากผลการวิจัยทำให้ทราบข้อเท็จจริงหลายประการ ซึ่งควรนำมาอภิปรายดังต่อไปนี้

ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 10 ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี และมีวุฒิปริญญาตรีนับว่าเป็นผู้มีวุฒิเหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน และมีประสบการณ์พอสมควร สามารถให้คำแนะนำในด้านต่าง ๆ แก่ครู-อาจารย์ในโรงเรียนได้ ประการสำคัญผู้บริหารในวัยนี้มีความกระตือรือร้นและมีความคิดสร้างสรรค์สูง ซึ่งน่าจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาการมัธยมศึกษาให้เจริญก้าวหน้าในอนาคต เพราะมีเวลาอยู่ในตำแหน่งอีกนาน ผู้บริหารระดับกรมควรหาทางพัฒนาผู้บริหารให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานในหน้าที่ให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป โดยการสนับสนุนให้มีการศึกษาต่อเพิ่มเติม จัดอบรมสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและร่วมกันแก้ปัญหาในด้านต่าง ๆ ให้มากยิ่งขึ้น

สำหรับครู-อาจารย์ผู้ปฏิบัติงานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีวุฒิปริญญาตรีและมีอายุระหว่าง 21 - 30 ปี นับว่าเป็นผู้มีวุฒิที่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ และอยู่ในวัยหนุ่มสาวที่เต็มไปด้วยพลังและความตั้งใจในการทำงาน จึงเป็นที่น่าสังเกตว่าครู-อาจารย์ผู้ปฏิบัติงานกิจการนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตการศึกษา 10 เป็นผู้ที่เพิ่งเข้ารับราชการ ประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ ยังมีน้อย ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้ครู-อาจารย์ได้เรียนรู้งาน โดยมอบหมายงานให้ทำและให้คำแนะนำอย่าง

ใกล้ชิดหรือสนับสนุนให้เข้ารับการอบรมในเรื่องที่ปฏิบัติอยู่ จากสถาบันอุดมศึกษา หรือสมาคมทางวิชาชีพที่ได้จัดให้มีขึ้น ก็เชื่อได้ว่าจะเป็นการกำลังสำคัญในการพัฒนาโรงเรียนอย่างดียิ่ง

* เกี่ยวกับการบริหารและการปฏิบัติงานกิจกรรมนักเรียนจากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 10 ปฏิบัติงานกิจกรรมนักเรียนอยู่ในระดับมากเกือบทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุรชัย ชินโย ซึ่งพบว่า การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 10 นั้น งานกิจกรรมนักเรียนได้รับความสนใจจากผู้บริหารโรงเรียนมากเป็นอันดับหนึ่ง¹ งานกิจกรรมนักเรียนที่โรงเรียนมีการปฏิบัติมากได้แก่ ด้านการรับและการแบ่งกลุ่มนักเรียน การปฐมนิเทศนักเรียน การรักษาระเบียบวินัยของโรงเรียน การทำทะเบียนและการรายงานเกี่ยวกับตัวนักเรียน และการจัดกิจกรรมนักเรียน ส่วนด้านการบริหารดูสุขภาพและอนามัยนักเรียน การจัดและการบริการแนะแนว และการจัดให้ทุนการศึกษาโรงเรียนได้ปฏิบัติน้อย

การรับและการแบ่งกลุ่มนักเรียน นับว่าเป็นงานที่สำคัญและเป็นงานอันดับแรก ของโรงเรียน ควรจะได้มีการเตรียมการไว้ล่วงหน้า จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนได้มีการปฏิบัติมากในทุกเรื่อง นับตั้งแต่ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการรับนักเรียน ได้ทำการสำรวจจำนวนนักเรียนประถมศึกษาในชุมชนและวางแผนการรับนักเรียนไว้ล่วงหน้า จำนวนห้องเรียนก็ได้รับการอนุมัติจากกรมสามัญมากตามต้องการ การประชาสัมพันธ์ทำได้ขู่ถึงและแพร่หลาย การสอบคัดเลือกก็ได้ตั้งคณะกรรมการขึ้นจัดทำให้มีมาตรฐาน สามารถรับนักเรียนได้ตามความต้องการของชุมชน โรงเรียนไม่เคยประสบปัญหาการ

¹สุรชัย ชินโย, "การบริหารการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 10" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518), หน้า 4.

โรงเรียนเกี่ยวกับความไม่เหมาะสมต่าง ๆ ในการสอบ ปัญหาการฝากเด็กเข้าเรียนมีน้อย การแบ่งกลุ่มนักเรียนก็ได้อาศัยหลักวิชาและอาศัยคะแนนจากผลการสอบมาเป็นเกณฑ์ในการแบ่ง หลังจากการแบ่งกลุ่มนักเรียนแล้วปัญหาความไม่พึงพอใจของครู-อาจารย์มีน้อย แต่มีข้อที่น่าสังเกตจากปัญหาที่โรงเรียนเสนอมาว่า โรงเรียนรับนักเรียนโค่น้อยไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ ส่วนมากจะเป็นโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่ระดับจังหวัดจะมีปัญหานักเรียนมาสมัครเรียนมากเกินไปที่โรงเรียนประสบปัญหาเช่นนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ความนิยมของประชาชนในโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีชื่อเสียงมาก่อนยังไม่หมดไปและเข้าใจว่าโรงเรียนเหล่านั้น มีคุณภาพดีกว่าสมัครกว่า ถึงแม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการจะกำหนดเขตการรับนักเรียนก็ตาม คงจะเห็นได้จากบทความเรื่อง "การคัดคนเรียนต่อเพื่ออะไร" ¹ ที่ว่า การรับสมัครสอบแข่งขันเข้าเรียนต่อชั้น ม.๑ ม.๔ ม.๕ ของกระทรวงศึกษาธิการในทุกปีที่ผ่านมา ไม่มีอะไรแตกต่างไปจากเดิม เพราะผู้สมัครส่วนใหญ่ยังคงเข้าไปสมัครในโรงเรียนที่มีชื่อเสียง และรับโค่น้อย ทำให้โรงเรียนอีกหลายสิบโรงที่เปิดรับสมัครนักเรียนเข้าเรียนต่อมีที่ว่างเหลือจำนวนมาก กรมสามัญจึงต้องประกาศรับในรอบสองอีก¹ และปัญหานักเรียนไม่เข้าใจการเลือกวิชาเรียนบางโปรแกรมมีนักเรียนเลือกมากและบางโปรแกรมมีนักเรียนเลือกเรียนน้อย เป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งเพราะฉะนั้นนักเรียนเลือกไม่ตรงกับความสามารถของตนเองก็จะประสบปัญหาขึ้นในภายหลัง

การปฐมนิเทศนักเรียน ถือว่าเป็นภาระกิจที่สำคัญอย่างหนึ่ง เป็นการให้คำแนะนำขั้นต้นแก่นักเรียน เพราะผู้ที่มาใหม่ย่อมมีปัญหาและเกิดความไม่มั่นใจในสิ่งต่าง ๆ มากมาย ทั้งการ การปรับตัวให้เข้ากับสภาวะแวดล้อมของโรงเรียน การแนะนำให้นักเรียนรู้จัก

¹ พงษ์ศักดิ์ พยัคฆ์วิเชียร, "คัดคนเรียนต่อเพื่ออะไร" มติชนฉบับสุดสัปดาห์

ระเบียบต่าง ๆ แนะนำให้รู้จักแผนการเรียนที่โรงเรียนจัดขึ้น แนะนำให้รู้จักครู-อาจารย์
ผู้ทำหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ตลอดจนแนะนำให้นักเรียนรู้จักอาคารสถานที่ต่าง ๆ จะช่วยให้
นักเรียนสามารถปรับตัวให้ถูกต้องได้รวดเร็วขึ้น จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนได้ปฏิบัติ
เรื่องนี้อยู่ในระดับมาก เช่น การเตรียมพร้อมในด้านข้อมูลและเอกสารระเบียบต่าง ๆ
การกำหนดจุดมุ่งหมายในการดำเนินงานชัดเจน ครู-อาจารย์ให้ความร่วมมือมากที่สุด
นักเรียนให้ความสนใจและเข้าใจ เรื่องที่ปฐมนิเทศ ตลอดจนทางโรงเรียนได้เปิดโอกาส
ให้ผู้ปกครอง เข้าร่วมฟังการปฐมนิเทศ สิ่งที่เป็นปัญหาอันดับแรกคือ ซากสถานที่ที่สะดวก
และผู้ปกครอง เข้าร่วมและแสดงความคิดเห็นน้อย ซึ่งแสดงว่าผู้ปกครองยังไม่เห็นความ
สำคัญของการดำเนินการ ซึ่งอาจจะเป็นข้อบกพร่องของโรงเรียนในด้านการประชาสัมพันธ์
ก็ได้ และอีกปัญหาหนึ่งคือ โรงเรียนได้ประเมินผลในการดำเนินงานแล้วนำมาปรับปรุงการ
ดำเนินงานในครั้งต่อไปน้อย นับเป็นข้อบกพร่องของโรงเรียนที่ต้องดำเนินการแก้ไข ควร
จะได้มีการประเมินเป็นระยะ ๆ ต่อเนื่องกัน แล้วนำผลมาสนมมนาร่วมกันระหว่างครูผู้รับ
ผิดชอบ เพื่อหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขในการดำเนินงานครั้งต่อไป

การรักษาระเบียบวินัยของโรงเรียน เป็นการฝึกให้นักเรียนรู้จักเคารพในกฎ
ระเบียบ เพราะเมื่อโตขึ้นก็จะต้อง เคารพและปฏิบัติตามกฎหมายของบ้านเมือง จำเป็นที่
ผู้บริหารและครู-อาจารย์ในโรงเรียนจะต้องใช้ความพยายามทุกวิถีทาง เพื่อให้นักเรียน
ปฏิบัติตามกฎข้อบังคับของทางโรงเรียนอย่างถูกต้อง จากผลการวิจัยปรากฏว่า โรงเรียน
ได้ปฏิบัติเรื่องนี้อยู่ในระดับมาก ซึ่งนับเป็นสิ่งที่ดี แต่ข้อที่เป็นปัญหาที่โรงเรียนส่วนมากเสนอ
มาคือ ครู-อาจารย์ในโรงเรียนไม่ค่อยให้ความร่วมมือ เป็นเรื่องที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง
เพราะถ้าครู-อาจารย์ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ไม่ดี นักเรียนซึ่งอยู่ในวัยรุ่น เป็นวัยที่
กำลังเลียนแบบก็จะได้แบบอย่างที่ไม่ดีติดตัวไปด้วย ผู้บริหารควรจะต้องชี้แจงให้ครู-อาจารย์
ทราบถึงความสำคัญในเรื่องนี้ โดยอาจจัดให้มีการประชุมอภิปรายเกี่ยวกับลักษณะและ
คุณสมบัติของครูที่พึงประสงค์ของนักเรียนในสังคมปัจจุบัน และเปิดให้มีการอภิปรายกันให้
กว้างขวาง ถ้าส่วนใหญ่ยอมรับในสิ่งดีงามอย่างไรที่ได้จากการอภิปราย ก็จะทำให้ครูแก้ไข

ตนเอง โดยผู้บริหารโรงเรียนไม่ต้องมาตำหนิครู-อาจารย์ให้เสียมนุษยสัมพันธ์กัน

การทำทะเบียนและการรายงานเกี่ยวกับตัวนักเรียน นับเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เช่นกัน ครู-อาจารย์ในโรงเรียนตลอดจนผู้ปกครองนักเรียนจะไต่ทราบถึงความเจริญก้าวหน้าและพัฒนาการของนักเรียนทุกระยะ และหาทางแก้ไขได้ทันทีเมื่อเกิดปัญหาขึ้น จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติเรื่องนี้ในระดับมาก แต่มีข้อที่น่าสังเกตอย่างหนึ่งว่า บุคลากรที่ปฏิบัติในเรื่องนี้ส่วนมากจะมีงานประจำ ซึ่งหนักอยู่แล้ว จึงไม่ค่อยมีเวลาปฏิบัติมากนัก เช่น การแจ้งให้ผู้ปกครองทราบถึงความเจริญเติบโตด้านสุขภาพและพัฒนาการของนักเรียน ซึ่งถ้าโรงเรียนเอาใจใส่แจ้งให้ผู้ปกครองทราบพัฒนาการของนักเรียนทุกระยะ จะเป็นการสร้างมนุษยสัมพันธ์ขึ้นระหว่างผู้ปกครองนักเรียนกับทางโรงเรียนอย่างดี และเมื่อมีปัญหาที่จะได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากผู้ปกครองอีกด้วย เพื่อให้บรรลุผลในด้านนี้ทางโรงเรียนน่าจะสร้างเกณฑ์ในรูปแบบฟอร์ม เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ครู-อาจารย์ในการชี้แจงในแบบฟอร์มอย่างง่าย ๆ และจัดเจ้าหน้าที่รับผิดชอบในการตีความหมายและสื่อสารให้ผู้ปกครองไต่ทราบ

✧ การจัดกิจกรรมนักเรียน เป็นสิ่งที่ช่วยสร้างความเจริญและพัฒนาการของนักเรียนในด้านต่าง ๆ ช่วยให้นักเรียนเกิดความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม และฝึกการทำงานร่วมกันเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งที่ช่วยให้เป้าหมายของการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนปฏิบัติงานเรื่องนี้อยู่ในระดับมาก แต่มีส่วนที่เป็นปัญหาอยู่บ้าง เช่น ขาดงบประมาณ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถกับหน้าที่และขาดการวางแผนการจัดทำ "वलวงหน้า" ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่โรงเรียนต้องปรับปรุง เพราะการจัดกิจกรรมนักเรียนเมื่อไม่มีแผนการ การที่จะทำให้ได้ผลคือสอดคล้องกับวิชาเรียนย่อมทำได้ยาก และสูญเสียเวลาไปโดยเปล่าประโยชน์ กิจกรรมนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญที่ควบคู่กับการศึกษาในชั้นเรียน เพราะในการฝึกปฏิบัติบางอย่างการสอนในชั้นเรียนไม่บรรลุเป้าหมาย เช่น ความเสียสละ การเป็นผู้นำและการเป็นผู้มีจิตใจเป็นนักบริหาร กิจกรรมนอกชั้นเรียนจะช่วยให้เห็นพฤติกรรมของนักเรียนได้เด่นชัด ถ้าหากมีข้อบกพร่องในด้าน

ความประพฤติกหรือบุคลิกลักษณะของนักเรียนก็อาจใช้กิจกรรมที่จัดเป็นทางแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้

* การบริการเกี่ยวกับสุขภาพและอนามัยของนักเรียน โดยส่วนร่วมผู้บริหารและครู-อาจารย์มีความเห็นสอดคล้องกันว่า มีปัญหาและปัญหาที่อยู่ในเกณฑ์น้อย นับเป็นเรื่องที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง เพราะหน้าที่ของโรงเรียนมัธยมศึกษาเน้นนอกจากจะสอนให้นักเรียนมีความรู้ดีแล้ว ยังต้องสอนแนะแนะนำหาทางให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพให้นักเรียนมีสุขนิสัยที่ถูกต้อง รู้จักรักษาตัวเองอย่างถูกหลักวิธี เมื่อพิจารณาดูระยะเวลาที่นักเรียนอยู่ในโรงเรียนแล้วเป็นเวลาที่มากพอสมควร ถ้าโรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะ เช่น การบริการน้ำดื่มน้ำใช้ การควบคุมเรื่องอาหารจำหน่วยอาหาร นักเรียนก็จะได้ประสบการณ์ตรงและถูกต้องอย่างก็อีกด้วย นอกจากนี้ โรงเรียนควรจะใช้แหล่งทรัพยากรในท้องถิ่น เช่น โรงพยาบาล สถานีอนามัย และแพทย์ โดยการขอความช่วยเหลือให้มีการตรวจสอบสุขภาพของนักเรียน อย่างน้อยปีละครั้งหรือหาทางให้แพทย์หรือพยาบาลได้มีโอกาสมาแนะนำทางด้านสุขภาพอนามัยให้กับเด็กในโรงเรียน

การจัดและบริหารแนะแนว เป็นงานที่สำคัญที่จะช่วยชี้แนวทางในการดำเนินชีวิตของนักเรียนได้ถูกต้อง ตามความถนัดและเหมาะสมตั้งแต่เริ่มแรก ช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่นักเรียนไม่สามารถแก้เองได้ จากผลการวิจัยครั้งนี้มีเรื่องที่น่าเป็นห่วงหลายประการ เช่น โรงเรียนขาดบุคลากรในค่านแนะแนวและนักเรียนไม่ค่อยมีความกล้าเข้าพบครูแนะแนว นับเป็นข้อบกพร่องของฝ่ายแนะแนวและผู้บริหาร เป็นเรื่องที่สามารถแก้ไขได้ การที่นักเรียนไม่ค่อยกล้าเข้าพบครูแนะแนวนั้นนับเป็นสิ่งไม่ดี เพราะเมื่อนักเรียนมีปัญหาเกิดขึ้นก็จะเก็บเอาไว้ทำให้ความวิตกกังวลต่าง ๆ หรือแก้ไขด้วยตนเองไปในทางที่ผิด ๆ และจะเกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาอีกด้วย

ส่วนบุคลากรทางค่านแนะแนวที่ขาดแคลน ทางโรงเรียนควรหาทางให้ครู-อาจารย์ในโรงเรียนได้มีโอกาสศึกษาต่อในระดับสูงกว่าปริญญาตรี เพื่อนำมาช่วยประโชชน์ทางค่านนี้ ถ้าหากไม่มีครู-อาจารย์ที่ศึกษาต่อทางค่านนี้ได้ก็น่าที่จะส่งเสริมให้ครู-อาจารย์เข้ามารับการ

อบรมจากสถาบันอุดมศึกษาที่ให้บริการอบรมค่านนี้เป็นประจำอยู่แล้ว

การจัดให้ทุนการศึกษา จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนสนองความจำเป็นและความต้องการของนักเรียนได้น้อย แหล่งทุนไม่ค่อยมี นับเป็นเรื่องที่น่าวิตกเพราะเมื่อนักเรียนประสบปัญหาการขาดแคลนเงินก็จะต้องออกจากโรงเรียนไปอย่างน่าเสียดายผู้บริหารหรือครู-อาจารย์ควรจะให้ความสนใจศึกษา และติดตามข่าวคราวเกี่ยวกับเรื่องทุนการศึกษาจากสื่อมวลชนต่าง ๆ ซึ่งธนาคารเอกชน บริษัทต่าง ๆ และมูลนิธิอีกมากมายได้เสนอให้เป็นประจำทุกปี นอกจากนั้นควรเสนอความคิดเห็นให้สมาคมผู้ปกครองและครูหรือสมาคมศิษย์เก่าของโรงเรียนได้มีส่วนช่วยเหลือทางค่านนี้

จากการศึกษาถึงโครงการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 10 พบว่า โรงเรียนไม่ได้มีการกำหนดโครงสร้างในการบริหาร เฉพาะแต่จะไปแทรกอยู่ในฝ่ายต่าง ๆ ทั้ง 3 ฝ่ายคือ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายธุรการและฝ่ายปกครอง ซึ่งเป็นการแบ่งสายการบริหารโดยทั่วไปของโรงเรียนมัธยมศึกษา จะเห็นได้ว่าทุกฝ่ายได้ทำงานกิจการนักเรียนทั้งนั้น โดยเฉพาะฝ่ายปกครอง เป็นฝ่ายซึ่งรับผิดชอบงานกิจการนักเรียนมากที่สุด เมื่อการบริหารกิจการนักเรียนต้องขึ้นอยู่กับหลายฝ่ายดังกล่าวแล้วผู้บริหารโรงเรียนควรจะหาทางแสวงหาวิธีการประสานงานให้เกิดความคล่องตัว จากการศึกษาดังการมอบหมายงานกิจการนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนให้ผู้อื่นปฏิบัติแทนพบว่าฝ่ายปกครองได้รับการมอบหมายให้ปฏิบัติแทนมากที่สุด ซึ่งตรงกับภาระกิจและความรับผิดชอบที่ฝ่ายปกครองได้ปฏิบัติงานค่านนี้ โดยตรงอยู่แล้ว ส่วนงานกิจการนักเรียนที่โรงเรียนปฏิบัติ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติงานกิจการนักเรียนทั้ง 8 ด้านคือ การรับและการแบ่งกลุ่มนักเรียน การปฐมนิเทศนักเรียน การรักษาระเบียบวินัยของโรงเรียน การทำทะเบียนและการรายงานเกี่ยวกับตัวนักเรียน การจัดกิจกรรมนักเรียน การบริการสุขภาพและอนามัยนักเรียน การจัดและบริการแนะแนว และการจัดให้ทุนการศึกษา โดยงานเหล่านี้ไปแทรกอยู่ในฝ่ายต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว และอีกงานหนึ่งที่บางโรงเรียนได้ปฏิบัติและถือเป็นส่วนหนึ่งของงานกิจการนักเรียนคือ การจัดสหกรณ์ในโรงเรียน เป็นงานใหม่ที่

เพิ่งจะได้รับการสนับสนุนจากกรมสามัญศึกษาให้จัดขึ้นเมื่อไม่กี่ปีที่ผ่านมา โรงเรียนที่มีความพร้อมเท่านั้นที่ได้ปฏิบัติและส่วนมากจะเป็นโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ จากผลการวิจัยปรากฏว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 10 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรได้ตอบแบบสอบถามเพียง 2 โรงเรียนเท่านั้น น่าจะเป็นเพราะแบบสอบถามได้กำหนดงานกิจการนักเรียนได้เพียง 8 ด้านเท่านั้น และเปิดช่องให้ตอบในงานด้านอื่น ๆ ตามเป็นจริงแล้วน่าจะมากกว่านั้น เพราะกระทรวงศึกษาธิการได้ให้การสนับสนุนในด้านนี้มาก โดยจัดพิมพ์เอกสารตำราเผยแพร่หลักและวิธีการสหกรณ์และส่งไปให้ตามโรงเรียนต่าง ๆ ทั้งหมดแล้ว อย่างไรก็ตามถ้าหากว่า โรงเรียนใดยังมีได้จัดให้มีขึ้นก็จะสนับสนุนและจัดขึ้น ก็จะเป็นการช่วยให้เกิดการประหยัดและสร้างการเรียนรู้ในด้านนี้ให้กับนักเรียน เพื่อเมื่อเรียนจบไปแล้วจะได้นำไปริเริ่มงานสหกรณ์ต่าง ๆ ของชุมชนได้ดีและถูกต้องยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต >

การวิจัยครั้งนี้จำกัดเฉพาะการบริหารกิจการนักเรียน โดยสอบถามจากผู้บริหารโรงเรียนและครู-อาจารย์ผู้ปฏิบัติงานกิจการนักเรียนเท่านั้น สำหรับการวิจัยในอนาคต ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ควรจะศึกษาการบริหารกิจการนักเรียนของเขตการศึกษาอื่น ๆ เช่น เขตการศึกษา 8, เขตการศึกษา 9 หรือการบริหารกิจการนักเรียนของทุกภาค หรือไม่ก็ควรจะศึกษา งานกิจการนักเรียนเฉพาะด้านให้ลึกซึ้งลงไป เช่น

1. การจัดและบริการแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา
2. การรักษาระเบียบวินัยของโรงเรียนมัธยมศึกษา
3. การบริการสุขภาพและอนามัยของโรงเรียนมัธยมศึกษา
4. การจัดกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา

และผู้วิจัยควรขยายขอบเขตของกลุ่มประชากรโดยให้นักเรียน ผู้ปกครอง ศึกษานิเทศก์ และประชาชนทั่วไปเป็นกลุ่มประชากรด้วย